

de Jacobs ladder

Kwartaaluitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van
Jacobswoude, onder redactie van de Historische Vereniging O.C. van Hemessen

Bij de voorplaat

P. Meirik achter de Woubrugse telefooncentrale. In het boek 'Eene wandeling door Woubrugge en Hoogmade' schrijft O.C. van Hemessen dat Woubrugge in 1886 telefoon kreeg: 'Woubrugge werd met het wereldnet verbonden'.

34e jaargang nr. 1, januari, februari, maart 2014

Erelid

- D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)

Voorzitter

- Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK Woubrugge, telefoon 0172-519247, e-mail benbeukenholdt@hotmail.com

Secretaris

- Arjen Schreuder, Sterrenkroos 23, 2481 CM Woubrugge, telefoon 0172-518586, e-mail arjenschreuder@casema.nl

Penningmeester

- Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, telefoon 071-5018645, e-mail tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Bestuursleden

- Ewout van der Dussen
- Nico van Hemessen
- Thea Kok-Lansbergen
- Peter de Lange

Redactie

- Ewout van der Dussen
- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie), Emmalaan 74, 2481 BB Woubrugge, telefoon 0172-518585, e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- Arjen Schreuder

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Zandvoort

Aan dit nummer werkten mee

Henk Houtman

Foto's en illustraties

Henk Houtman
Thea Kok-Lansbergen
Hugo Tander
Jan de Groot

Fotobewerking

Hugo Tander

www.hemessen.nl

.....

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, e-mail: tjerkhiddes@kpnplanet.nl.

Contributie

Wilt u de Jacobs ladder voortaan ook graag elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Arjen Schreuder.

De contributie bedraagt € 13,- per jaar; en € 17,- voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen op onze rekening bij de Regiobank, nummer 85.00.17.416 t.n.v. Penningmeester Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen', Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade

De Jacobs ladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

ISSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'. Niets uit deze uitgave mag vernenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

Als u deze Jacobs ladder onder ogen krijgt is het al weer februari 2014.

Waar blijft de tijd? Dat vragen velen onder ons zich regelmatig af.

In de tussentijd doet de redactie haar werk. En steeds lukt het hen ons blad weer te voorzien

van mooie en interessante artikelen. Dit nummer ook weer. Bijvoorbeeld het artikel over de postbezorging in Woubrugge, door Ewout van der Dussen. Ook op andere fronten zijn we bezig; zo staan er twee boekjes op stapel.

Een over de Bospolder door Jaap Haasbroek en de tweede over de Piestpolder, door Frans Witteman.

Twee buitengewone boekjes. We proberen er een kleine serie van te maken.

Ook hebben we in het bestuur weer aandacht voor een excursie en zijn we bezig met de voorbereidingen van de Algemene Ledenvergadering.

Vanaf deze plaats is er al meer verzocht om uw mailadres door te geven aan het secretariaat, arjenschreuder@casema.nl. Nog lang niet alle leden hebben hier aan voldaan. Dus, nog een keer, geef uw mailadres even door. Dank!

Verder is het heel jammer te moeten constateren dat een aantal leden de contributie over 2013 en zelfs over 2012 nog niet heeft voldaan. U weet het zelf wel als u nog niet heeft betaald. Doe het nu even.

Ten slotte, veel leesgenoegen!

Ben Beukenholdt

Voor uw agenda

Op 15 mei is onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Deze begint om 20.00 uur, bij Café Die Twee aan de Bateweg. We zorgen, zoals gebruikelijk, weer voor een interessante lezing. U komt toch ook?

In memoriam

De redactie kreeg het bericht dat de heer W.G. Deckers uit Hoogmade op 18 januari jl. op 90-jarige leeftijd is overleden. Hij was bekend vanwege de smederij en benzinepomp annex fietsenwinkel midden in het dorp aan de Kerkstraat, indertijd de doorgaande weg N446. De heer Deckers was jaren lid van onze vereniging; in nr. 4 van 2007 staat een interview met hem. Dat interview is ook te lezen op onze website, www.hemessen.nl

• Agenda ALV 2014	2
• Verslag ALV 2013	3
• Financieel verslag	4
• Postbezorging in Woubrugge	5
• Bidprentjes uit Hoogmade	11
• Restauratie N.H kerk	14
• De sabel van Otto Cornelis	15

Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'

ALGEMENE LEDENVERGADERING OP DONDERDAG 15 mei 2014

Locatie café 'Die Twee' (sporthal), Bateweg 78 in Woubrugge

Aanvang 20.00 uur

AGENDA

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 23 mei 2013
4. Jaarverslag van de secretaris
5. Jaarverslag van de penningmeester
6. Verslag kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
7. Begroting 2014 – 2015
8. Bestuursamenstelling

Het huidige DB (dagelijkse bestuur: voorzitter, secretaris, penningmeester) fungeert sinds 2002. De leden van het DB zijn van mening, dat het – los van statutaire termijnen – in het belang van de vereniging is als er binnenkort 'jong bloed' in het bestuur wordt opgenomen. De statuten zeggen hierover het volgende:

1. Het bestuur bestaat uit vijf personen, van wie drie de functies vervullen van respectievelijk voorzitter, secretaris en penningmeester.
2. De bestuursleden worden door de Algemene Ledenvergadering uit de stemgerechtigde leden gekozen voor een tijdvak van drie jaren op voordracht van het bestuur dan wel van ten minste drie leden. De namen van de door de leden voorgestelde kandidaat-bestuursleden dienen ten minste drie dagen voor de Algemene Ledenvergadering schriftelijk met de bereidverklaring van betrokkene bij de secretaris te worden ingediend.
3. De voorzitter wordt als zodanig door de Algemene Ledenvergadering gekozen, over de overige bestuursfuncties wordt beslist door het bestuur.

Bij deze roept het bestuur geïnteresseerden in een bestuursfunctie op zich hiervoor te melden.

9. Rondvraag
10. Sluiting

Pauze

Lezing

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen' op donderdag 23 mei 2013 in café Die Twee

door Arjen Schreuder

Aanwezige leden (buiten het bestuur): 32

Van 3 leden is bericht van verhindering ontvangen.

1. Opening

De voorzitter opent deze vergadering met de mededeling dat hij verwacht dat voor de lezing na de vergadering nog een aantal leden zal aanschuiven.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen voor de vergadering relevante stukken binnengekomen.

3. Verslag van de Algemene Ledenvergadering van 10 mei 2012

Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd.

4. Jaarverslag van de secretaris

5. Jaarverslag van de penningmeester

De verslagen worden door resp. de secretaris en de penningmeester voorgelezen.

Er zijn geen opmerkingen.

6. Verslag kascontrolecommissie en benoeming nieuwe kascontrolecommissie

Anneke Zwarst meldt dat zij samen met Christian Malin de kas heeft gecontroleerd en akkoord bevonden. Zij stelt voor het bestuur daarvoor decharge te verlenen, hetgeen onder applaus gebeurt.

De kascontrolecommissie verklaart zich bij monde van Anneke bereid ook volgend jaar als zodanig te willen fungeren.

7. Begroting 2013 - 2014

Anneke Zwarst merkt op dat de portokosten voor de publicaties aan de hoge kant zijn.

Zij suggereert hiervoor een contributieverhoging en/of de mogelijkheid tot digitale publicatie te onderzoeken.

De voorzitter zegt dat het bestuur dit voorstel in serieuze overweging zal nemen.

8. Rondvraag

Paul Karis constateert met spijt dat de laatste twee excursies bij gebrek aan belangstelling niet zijn doorgegaan.

Corrie Kroes vraagt zich af wat hiervoor de redenen zijn. Moet een excursie eerder worden aangekondigd? Samen met Til Beukenholdt stelt zij voor via een enquête de oorzaak/oorzaken te achterhalen.

De voorzitter, Ben Beukenholdt, attendeert ten slotte alle aanwezigen op de waterrecreatiedag van 15 juni a.s. De vereniging zal daar weer met een stand aanwezig zijn.

Historische vereniging OC van Hemessen

Balans per				
	31-dec-2013	31-dec-2012		
Voorraad			Eigen Vermogen:	
Voorraad boeken	€ 1.500,00	€ 1.900,00	Vermogen	€ 6.807,00 € 6.707,00
			Resultaat	€ 258,00 € 241,00-
Vorderingen			Reserves	
Contributies	€ 518,00	€ 151,00	Reserve uitgaven	€ 8.173,00 € 8.622,00
Advertenties	€ 75,00	€ 150,00		
Liquide middelen:			Kortlopende schulden	
Kasgeld	€ 594,00	€ 458,00	Nog te betalen	
Regiobank	€ 51,00	€ 29,00		
Regiobank sparen	€ 12.500,00	€ 12.400,00		
ING Postbank				
	€ 15.238,00	€ 15.088,00		€ 15.238,00 € 15.088,00

Resultatenrekening				
	2013	2012		
Inkomsten:			Uitgaven:	
Contributies	€ 4.860,00	€ 5.027,00	Publicaties Jacobslander	€ 4.000,00 € 3.830,00
Rente bank	€ 265,00	€ 234,00	Kerstkaarten	€ 441,00
Excursies	€ 140,00	€ 402,00	Portokosten publicaties	€ 909,00 € 1.418,00
Diversen inkomsten	€ 86,00	€ 734,00	Excursies	€ 180,00 € 362,00
Open dag waterrecre	€ 30,00	€ 132,00	Watersport Recreatiedag	€ 60,00
Subsidie gemeente	€ 761,00	€ 845,00	Advertentie	€ 30,00
Advertenties	€ 450,00	€ 300,00	Kosten vergaderingen	€ 293,00 € 180,00
	€ 6.592,00	€ 7.674,00	Kosten lezingen	€ 100,00 € 291,00
			Kosten bank	€ 45,00
Verkoop boeken	€ 481,00	€ 785,00	Algemene kosten	€ 187,00 € 182,00
Publicaties museum	€ 200,00	€ 200,00	Overige publicaties	€ 374,00
af: Inkoopwaarde	€ 99,00-	€ 374,00-	St. Cult. Erfg. J'woude	€ 577,00 € 300,00
af: Presentatiekosten	€ -	€ -	St. Cult. Erfg. J'woude	€ 500,00
	€ 382,00	€ 611,00	Folders en convocaties	€ 137,00
			Website	€ 72,00 € 108,00
			Kersttentie	€ 63,00 € 150,00
			Kantoorbenodigheden	€ 245,00 € 208,00
			Resultaat boekjaar	€ 258,00 € 241,00-
	€ 6.974,00	€ 8.285,00		€ 6.974,00 € 8.285,00

Historische vereniging OC van Hemessen

Werkelijk 2012 - Begroting 2013				
	werkelijk 2013	begroting 2014		
Inkomsten:			Uitgaven:	
Contributies	€ 4.860,00	€ 5.000,00	Publicaties Jacobslander	€ 4.000,00 € 4.000,00
Rente bank	€ 265,00	€ 300,00	Kerstkaarten	€ 200,00
Excursies	€ 140,00	€ 2.000,00	Portkosten publicaties	€ 909,00 € 1.000,00
Diverse inkomsten	€ 86,00	€ 300,00	Excursies	€ 180,00 € 1.800,00
Open dag waterrecre	€ 30,00	€ 150,00	Kosten vergaderingen	€ 293,00 € 300,00
Subsidie gemeente	€ 761,00	€ 761,00	Kosten lezingen	€ 100,00 € 100,00
Advertenties	€ 450,00	€ 325,00	Watersport Recreatiedag	€ 60,00 € 60,00
	€ 6.592,00	€ 8.836,00	Algemene kosten	€ 187,00 € 150,00
			Overige publicaties	€ 30,00 € 100,00
Verkoop boeken	€ 481,00	€ 500,00	St. Cult. Erfg. J'woude	€ 577,00 € 800,00
Publicaties Museum	€ 70,00	€ 70,00	Folders en convocaties	€ 100,00
af: Inkoopwaarde	€ 99,00-	€ 125,00-	Website	€ 72,00 € 100,00
af: Presentatiekosten	€ -	€ -	Kersttentie	€ 63,00 € 100,00
	€ 382,00	€ 445,00	Kantoorbenodigheden	€ 245,00 € 200,00
			Resultaat boekjaar	€ 258,00 € 271,00
	€ 6.974,00	€ 9.281,00		€ 6.974,00 € 9.281,00

Postbezorging, - mensen en - kantoren in Woubrugge

'In mijn beginperiode betaalden we in het buitengebied de AOW aan de deur uit'

door Ewout van der Dussen

De redactie van de Jacobslander ontving via Jan Stigter van Jan de Groot (63) uit Alphen aan den Rijn twee dikke mappen met krantenknipsels, kopieën uit boeken en een verzameling ansichtkaarten, alles met betrekking tot Woubrugge. De Groot heeft een groot deel van zijn veertig jaar als postbesteller in Woubrugge de post bezorgd. Een Alphenaar met grote belangstelling voor historie en voor Woubrugge.

"Je mag het meenemen, voor het museum," zei De Groot tegen Stigter. "Ik ben geen echte Woubruggeenaar en vind dat het daar hoort". De twee verzamelaars van ansichtkaarten kennen elkaar al heel lang. Reden voor een gesprek met Jan de Groot waarbij ook Jan Stigter aanwezig was, en vooral een reden om eens in de postgeschiedenis van Woubrugge te duiken.

Jan de Groot (63), was 15 jaar toen hij bij de post kwam. Velen zullen zich hem nog wel als vertrouwde nieuwsbrenger herinneren. Andersom kent hij wel veel namen en adressen, maar niet de bijbehorende gezichten van de bewoners. Tenzij uit het Witte Weekblad of de Rijn & Gouwe: de interviews met bekende Woubruggenaren verzamelde hij ook.

Foto Hugo Tander

Al sinds mensenheugenis schrijven mensen elkaar brieven; aanvankelijk vooral de aristocratie en de geestelijkheid. Heel langzaam maar zeker werd het in Europa ook iets 'van het volk'. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de vele duizenden brieven, die met officiële scheepspapieren in de 17e en 18e eeuw tijdens de oorlogen tussen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en Engeland door Engelse kapers werden buitgemaakt. Het aantal Nederlandse schepen dat in de vier zeeoorlogen is gekaapt is niet bekend - vermoedelijk zijn dat er duizenden. De brieven van de bemanning aan hun dierbaren zijn nog niet zo lang geleden ontdekt in het archief van het Engelse High Court of Admiralty; verschillende media hebben daar al aandacht aan geschonken. Veelal zijn die brieven in hetzelfde handschrift geschreven, door een schrijver aan boord, op verzoek van de zeelieden die zelf niet konden schrijven.

Van Statenpost naar Postwet

In 1752 werd de post 'Statenpost' genoemd; de postbezorging die tot dan geheel in handen was van particulieren ging over naar de Staten van Holland. Twee jaar later werden op tal van plaatsen in ons land officiële brievenbussen geplaatst, maar Woubrugge en Hoogmade waren daarvoor te klein.

Vanaf het einde van de 18e eeuw bood de Franse bezetting het Nederlandse postwezen de mogelijkheid om zich uit te breiden. De Franse postkeren waren destijds al behoorlijk ontwikkeld en van die kennis wist het Nederlandse postsysteem te profiteren.

Het aantal Nederlandse postkeren groeide, en op 15 januari 1799 kwamen alle postkeren in handen van de Nederlandse staat. Op dat moment werd alleen de overheid in staat geacht het grootschalige vervoer van brieven in goede banen te leiden, en verscheen het eerste postkantoor in Nederland. De Eerste Postwet in 1807 regelde dat de staat een monopolie had waar het ging om de verzameling, het vervoer en de bezorging van poststukken.

Het vervoer werd in de loop der tijd steeds moderner en sneller. Na paard en wagen, postkoets,

trekschuiten - en gewoon lopend - werd er in 1844 een contract met de spoorwegen gesloten voor het vervoer van post met de trein. In 1852 werd, naar Engels voorbeeld, de postzegel ingevoerd. Dat scheelde tijd en kosten - de postbode hoefde niet meer aan de deur om betaling te vragen. Jan de Groot - die Woubrugge heeft zien groeien en veranderen - vertelde dat hij dat zelfs nog een eeuw later in het buitengebied van Woubrugge deed: "We verkochten in mijn beginperiode in het buitengebied ook nog postzegels en betaalden aan de deur de AOW uit."

Post van en voor Woubrugge

Hoewel op de vroegere Heereweg langs of door het dorp Jacobswoude, daar waar nu het monument staat, al postkoetsen naar en van Amsterdam moeten hebben gereden, begint de Woubrugge postgeschiedenis bij een grote brievenbus die in 1662 bij 's-Molenaarsbrug werd geplaatst. Bij die brug was een knooppunt van de postlijns van Amsterdam en Rotterdam die de bus ledigden en de brieven verwisselden. Omstreeks 1760 zorgde Ambachtsheer Mr. Van der Aar de Sterke er al voor dat bij het overzetveer in het dorp (in de brugloze tijd) een particuliere brievenbus kwam. Een bode bracht die brieven vervolgens naar 's-Molenaarsbrug.

Dat was het begin van een lange rij brievenaarders, postlopers, brievenbestellers en (hulp)postbodes, waarvan een aantal ook een functie kreeg in het bestelhuis of het hulppostkantoor, en uiteindelijk een postkantoor.

De Postkantoren

Met het dagstempel - 4 juli 2000 - en 'groeten van Joyce, haar laatste werkdag' heeft de toenmalige kantoorhouder Joyce Kallenberg - van Leeuwen de periode van het postkantoor aan de Dokter Lothlaan afgesloten.

Bij de aankondiging dat zij per 1 mei 1989 de heer Herman Müller zou opvolgen, werd in een circulaire van de PTT gesteld: 'Het bestuurscentrum Alphen aan den Rijn heeft dus nu ook een vrouwelijke kantoorhouder'.

Met het sluiten van dit postkantoor is een einde gekomen aan een periode waarin 'de post' op diverse plaatsen in het dorp heeft gezeteld. Rond 1852 werd - we weten helaas niet waar - een bestelhuis gevestigd dat ongeveer tien jaar later een 'hulppostkantoor' werd.

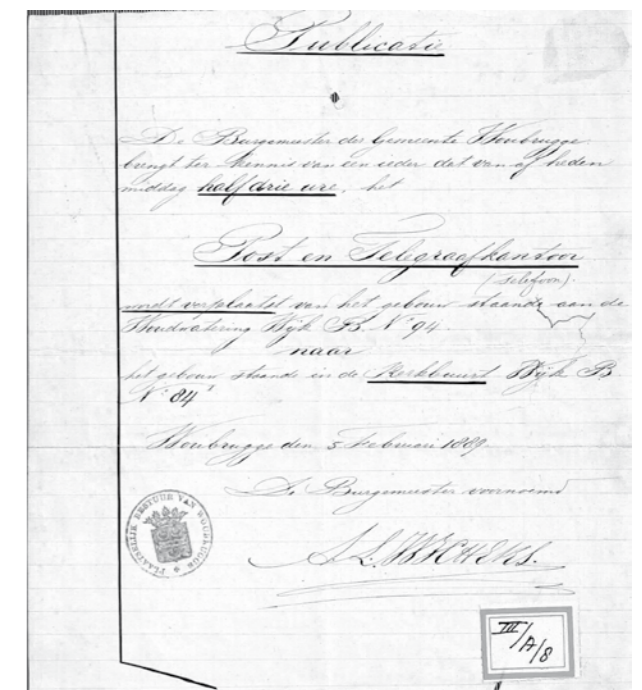
De volgorde van de verschillende locaties is niet geheel duidelijk, maar beelden van enkele plekken zijn er wel. Jan Stigter merkte op dat het vroeger voor sommige mensen een activiteit was die men erbij deed: "Het kan best zo zijn dat de winkelier met de klokken de post erbij deed."

Op de achterkant van een 'Kasbewijs/BTW bon', legde Joyce met stempel de dag van sluiting/ haar laatste werkdag vast.

Een prachtige foto van de Comriekade uit 1910 (toen nog Voorweg geheten). Volgens overlevering is uiterst rechts nog net een stukje te zien van een huis waar ook het postkantoor gevestigd is geweest.

Officiële handgeschreven 'Publicatie van burgemeester A.L. Wichers (burgemeester van 1888 - 1902) dat 'vanaf hedenmiddag half drie ure het POST en TELEGRAAFKANTOOR wordt verplaatst van het gebouw staande aan de Woudwatering Wijk B Nr 94 naar het gebouw staande in de Kerkbuurt Wijk B Nr 84. Woubrugge den 5 februari 1889 (tegenwoordig Kerkstraat). (Dit stuk bevindt zich in het museum).

[foto links] Dit pand aan de Van Hemessenkade - naast het voormalige huis van Jan Stigter - is het onderkomen geweest van kapper/kleermaker Blom, een klokkenwinkel en een postkantoor. Als laatste heeft elektricien Abraham Vermaas er gewoond, waarna het pand gesloopt is.

Een fraaie Ansichtkaart van dat postkantoor in de Kerkbuurt. De telefoonraden waren, zo is te zien, allemaal nog bovengronds. Volgens Hans van der Wereld was dit pand de oude pastorie uit Lisse, daar in 1875 afgebroken en hier weer opgebouwd; in welk jaar is niet vermeld. Wel bekend is dat sinds 1897 brievenvaarder A. Korsman daar al woonde.

De stenen brievenbus van dit kantoor, op de foto niet te zien, wordt als relikwie bewaard in het museum.

Dokter Lothlaan

Het postkantoor aan de Dokter Lothlaan werd op 1 mei 1954 door burgemeester J.C. van Wageningen met veel ceremonie geopend. Met diverse hoogwaardigheidsbekleders (zelfs uit Den Haag), maar ook natuurlijk de toenmalige kantoorhouder A. Pieterman en de twee bestellers W. Muller en C. P. van Zaal.

Daarbij werd gememoreerd dat de PTT graag haar medewerking aan een kantoor verleende, mits gemeente en kantoorhouder voor voldoende ruimte zorgden.

De nieuwbouw bestond uit drie woningen, en ruimte voor het postkantoor en voor de post.

Voor een renovatie in 1971 van het postkantoor in de Dokter Lothlaan stelde Wouter Muller tijdelijk het winkelpand aan de Comriekade nummer 15 beschikbaar. Het pand is later omgebouwd tot woonhuis.

In september 1986 werd de toen leegstaande benedenwoning bij het kantoor getrokken. Jan de Groot weet zich nog te herinneren dat kantoorbeheerder Rijsburger daar nog woonde: "In het postkantoor moesten we heel zachtjes de postzakken leegstorten, want Rijsburger mocht niet wakker worden".

Het postkantoor nog in volle glorie, met de PTT-borden, brievenbussen en de inmiddels ook historische postzegelautomaat. (foto: Annette Lameijer. Rijn en Gouwe, 3 november 1990, bij de aankondiging dat het kantoor moet sluiten, waarna het toch nog tien jaar heeft gefunctioneerd, totdat Joyce de sleutel omdraaide).

Kantoorhouders, brievenvaarders, postlopers, postbestellers en bezorgers.

Het is dus bijna veertien jaar geleden dat Woubrugge afscheid moest nemen van Joyce (H.C. Kallenberg - van Leeuwen). Zij was vanaf 1 mei 1987 het gezicht, een vriendelijk woord en zo nodig een onmisbare hulp achter de balie. Zo hielp zij sommige oudere klanten zelfs hun pincode te onthouden.

Joyce op haar laatste werkdag achter het loket in het postkantoor aan de dokter Lothlaan. Foto Jan de Groot

De voorganger van Joyce was Herman Muller, zoon van de postbesteller Wouter Muller. Hij beheerde het kantoor van 1984 - 1987. Martinus Rijsburger, afkomstig uit de 'bestelsector', zoals het zo mooi heet, is met bijna twintig jaar - van 1 oktober 1964 tot 1 augustus 1984 - de langst zittende kantoor-

houder geweest. Beheerder A. Pieterman werkte als beheerder van 1952 tot 1964, de periode van de overgang van de Kerkstraat naar de Dokter Lothlaan.

In 1861 wordt het een hulpkantoor en als er telefoon komt een rijkstelefoonkantoor, dan weer een hulppost-, telegraaf-, en telefoonkantoor. Het fraaie bedieningspaneel voor het verzorgen van de handmatige telefoonverbindingen wordt op 18 november 1952 overbodig door de komst van een automatische telefooncentrale. Daardoor groeit het aantal Woubruggenaren die een telefoon (willen) hebben, zodat in november 1975 de 3-cijferige abonneenummers van het net Woubrugge met een 8 er voor worden uitgebreid tot een 4-cijferig nummer.

In de loop der tijd hebben velen in het dorp voor de post gewerkt, als brievenvaarder, postloper, (hulp)besteller, bezorger of postbode. Men kon 'opklimmen' van vaarder tot kantoorhouder, aanvankelijk in 1852 nog bestelhuis genoemd.

Omdat er een aantal bekende namen en familiere-laties bij zitten hieronder een kleine selectie uit een door Jan de Groot gemaakte lange lijst van kantoorhouders en/of bezorgers door de jaren heen.

De lijst uit de periode 1861 - 1897 wordt aangevoerd door A. Kroon, voor zover bekend een van de eerste brievenvaarders, A. Bins, P. de Ridder, mevrouw Weduwe J.J.C de Jong van Oosterzee, mejuffrouw J.G.G. de Jong, en mejuffrouw M.K. Spruijt, (klerk in Boskoop wordt hier in 1892 brievenvaarderster). En uit de eeuw erna: W. Buntsma, die volgens een bericht in de Rijnbode van 27 september 1913 'van besteller aan het postkantoor van Woubrugge in Alfen wordt benoemd tot postbode'; alsmede Anton Buntsma, Mathijs van Zaal, Cor van Zaal (die later kantoorhouder in Hoogmade wordt). Al genoemd zijn Wouter en zoon Herman Muller; ook een Joop van Harskamp heeft hier post bezorgd. Maar er zijn er ook vertrokken; zo meldt de Rijnbode van 4 september 1904 dat H. van Eerde, hier postbode is en benoemd is tot brievenbesteller in Delft.

En wat een postloper was blijkt uit dit ongedateerde stukje krantenknipsel (rechts) dat los in de verzameling van De Groot zat. Toentertijd ook een onmisbare functie.

Bronnen

- gesprek met Jan de Groot en Jan Stigter
- de verzameling knipsels van Jan de Groot
- boek: 'Eene wandeling door Woubrugge en Hoogmade' van O.C. van Hemessen,
- boek: 'Een wandeling door het dorp aan de Heimanswetering', gemaakt door Bep Rodenbug-van der Laan en Hans van der Wereld
- boekje: 'Vijftig jaar Dokter Lothlaan' van Hans van der Wereld
- boek: 'Woubrugge aan de Wetering'
- artikel 'De brievenbus van de tijd' van Ewoud Sanders
- archief Museum O.C. van Hemessen
- oude kranten digitaal via het Groene Hart-archief
- en foto's uit de geschonken fotoverzameling van Jan Stigter, tenzij anders vermeld.

Wouter Muller brengt post rond.

Postloper

Zijn dochter trouwde met Jan Willem van Zwieten, postloper te Woubrugge. Dat wil zeggen dat hij geen postbode was in de zin zoals wij die kennen, maar dat hij dagelijks te voet de voor Woubrugge bestemde post op het postkantoor in Alphen ging halen en de post van Woubrugge daar mee naar toe nam. Hij deed dit werk van 1870 tot 1876, terwijl Kelderman in die tijd voor het eigenlijke bestelwerk te Woubrugge zorgde. In 1876 vertrok Van Zwieten naar Nieuwveen, werd daar rijksveldwachter

Een ontslagen brievenaarder

De heer T., ontslagen brievenaarder te Woubrugge, had zich donderdag voor de Haagsche rechtbank te verantwoorden, beklaagd van een aan de post toevertrouwd, gesloten brief, te hebben opengemaakt, welke brief was verzonden door de veldwachter te Woubrugge*. Deze gaf van de toedracht der zaak de volgende lezing. Hij had, correspondent voor eene courant zijnde, een brief aan de redactie daarvan afgezonden, en de waarnemende telefonist aan het postbureau, ook correspondent eener courant, had zijn vriend den brievenaarder, waarschijnlijk bewogen den brief te openen. Althans, toen hij, veldwachter, aan het bureau den brief terugvroeg om er iets bij te voegen, was deze geopend. Het O.M. achtte de feiten, schending van het postgeheim opleverende, zeer ernstig en vorderde 6 maanden gevangenisstraf.

Mr. Ph. A. Haas, van Amsterdam, achtte het proces-verbaal van de veldwachter als eenig bewijsmiddel onvoldoende, vooral ook omdat het corpus delicti ontbrak. Spr. stelde der rechtbank de vraag: Wat kon beklaagde, een jongensch van onberispelijk gedrag, gedreven hebben tot het begaan van eene daad, waarvan hij de strafwaardigheid ten volle kende en waarbij hij geen belang had? Uitspraak over acht dagen.

30 juni 1889 vrijgesproken.

*Veldwachter Otto van Hemessen had, als bijbaantje, het correspondentschap van een krant. Onder de stukken stond O.v.H.

De Rijnbode 23 juni 1889

Bidprentjes uit Hoogmade

door Thea Kok-Lansbergen

"Kom maar eens langs, ik heb nog wel wat verhalen voor je...."

Dat was de uitnodiging van de heer Huug Zwetsloot voor dit artikel in de Jacobslander. En omdat we als redactie altijd 'in' zijn voor interessant nieuws toog uw redactie naar Hoogmade.

De albums met tientallen bidprentjes van de heer Zwetsloot bleken een bron van inspiratie. Ze vertellen over jonggestorven ouders, maar ook over overleden kindjes van slechts 2 jaar. Je komt er veel spreuken uit de bijbel op tegen, veel berusting en vertrouwen in het hiernamaals. Het is ondoenlijk om ze allemaal te plaatsen, dus kozen we er een aantal uit. Dit zijn ze:

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
HUGO JOANNES VAN RODENRIJS,
ECHTGENOOT VAN
CORNELIA VAN DER MEER,
overleden te Langerak, na het ontvragen van de H. Sacramenten der sterfzaken, den 14 September 1899, in den ouderdom van bijna 36 jaren en begraven den 19 daarnasvolgende op het R. K. Kerkhof aldaar.

Hij was eenvoudig, oprecht godvreezend en afwijkend van het kwaad. Jon 1: 1.
Om martelaar te zijn, is er noch zwaard, noch vuur noodig, het is genoeg goddelijk te lijden. S. GREG.
In het midden mijner dagen ga ik naar de poorten des grafs, maar zie, ik aanschouw alreeds hetgeen ik zoo vurig verlangde, ik besit hetgeen ik verhoopte, ik ben in den hemel met Dengehe, dien ik op aarde uit ganscher harte bemind heb. OFE. S. AGN.
(Mijn echtgenote), reep al uw komster op den Heer, en Hij zal voor U zegen. PSALM.
En gij, kinderen, luistert naar uwen vader: houdt uwe gedachten op Gods geboden en eert uwe moeder al de dagen hanz leveus. TOB. IV: 10. JOB X: 12.
Zichtbaarlijk Hart van Maria, wees mijn heil. (300 dagen afaat.)
Dat hij ruste in vrede. Amen.

"Dit was mijn grootvader van moederskant,

afkomstig uit Langerak.

Zoals je kunt zien is hij heel jong gestorven. Van zijn

wrouw heb ik helaas geen

bidprentje. De familie van

mijn vader komt wel uit

Hoogmade." Het prentje

komt uit het ouderlijk huis

van de heer Zwetsloot:

"Hieruit blijkt wel dat ook mijn ouders al gevoel hadden voor historie."

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
LEONARDUS VAN DER LANS,
voorzien van de laatste H. H. Sacramenten, overleden te Zoeterwoude den 10en Maart 1906, in den ouderdom van ruim 75 jaren en begraven aldaar den 14en Maart.

Hoe groot is de macht uwer zoetheit, o Heer, die Gij hebt weggelegd voor hen die U vreezen. ... O zachtmoedig Jerusalem, zalig zijn zij die U liefhebben en zich verheugen in uwen vrede. Psalm XXX. 20. Tobias XIII, 18.
De vreeze des Heeren is het begin der wijsheid. ... Mijn hart vond er zijn vreugde in. Mijn voet wandelde op den rechten weg. Van mijne jeugd af heb ik haar zoeken te vinden. Spr. I, 7. Eccl. I, 20.
God heeft hem geheiligd in zijn geloof en zijne zachtmoedigheid. Eccl. XIV, 4.
Mijne kinderen, zie hoe ik niet voor mij alleen gearbeid heb. ... Vergoet mijne lessen niet en bewaart mijne onderrichtingen; laat de barmhartigheid en waarheid van U niet wijken. Bid voor mij. Eccl. XXIV, 47. Spr. III, 1-3. Esch. IV, 16.
Maria is ons leven in dit ballingsoord. Zij wordt onze zoetheit in de ure des doods door het ons kalm en gelukkig te maken. H. Alph. de Lig.
Zoet Hart van Jesus, maak dat ik U meer en meer beminnne. (300 dagen afaat.)
ONZE VADER. - WEES GEGROET.
R. I. P.

Wed. P. Vlasveld. - Zoeterwoude.

'Mijn grootmoeder hertrouwde met deze Leonardus van der Lans, uit Noordwijkerhout. Hij was toen 36 jaar en in de huwelijksakte wordt hij 'jongeman' genoemd. Dat betekent dat hij niet eerder getrouwd was. Hij werd de tweede vader van mijn grootvader. We

hebben nooit iets van de rest van zijn familie gehoord of gezien. Hij 75 jaar geworden."

Liegen als een bidprentje

"Vroeger", vertelt de heer Zwetsloot, 'was het de pastoor die de tekst van de bidprentjes maakte.

En die zou natuurlijk nooit zeggen 'Dat was een zondaar'...."

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
den Heer
Leonardus Johannes Zwetsloot,
Wethouder der Gemeente Woubrugge.
Geboren te Hofwege den 10en Oct. 1853 en overleden te Ofwegen (Woubrugge) den 22en Juni 1909, na voorzien te zijn van de H. H. Sacramenten en begraven den 25en daaropvolgende op het R. K. Kerkhof te Hoogmade.

Deze man was eenvoudig en rechtvaardig en God vreezend en afwijkend van het kwaad. Job I, 1.
God had hem wijsheid en verstand gegeven en hij had veel overleg. Job XII, 13.
Hij was een goed man, godsdienstig en vol geloof. Hand. XI: 24.
Laten wij veel bidden en veel goede werken doen voor de arme overledenen! De goede God zal ons hondsderdvoudig wedergeven wat wij voor hen zullen gedaan hebben. (Zalige Pastoor v. Ars.)
Laat ons bidden. O God, die ons bevelen hebt vader en moeder te eeren, ontferm U medelijdend over de zielen van mijn vader en mijne moeder en vergeet hunne zonden en geef dat ik hen in de vreugde der eeuwige klaarheid moge wederzien. Door Christus onzen Heer. Amen. (Rom. Missaal.)
Aldersoete Jesus, wees voor hem geen rechter maar een Zaligmaker. (50 dagen afaat.)
H. E. J. BANK. - HOOGMADE.

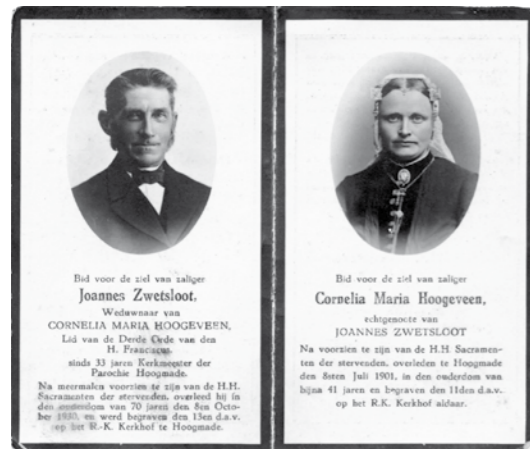
Bid voor de ziel van zaliger
MARIA VERSTEEG,
echtgenote van
Leonardus Johannes Zwetsloot,
voorzien van de laatste H. H. Sacramenten overleden te Hofwegen (Woubrugge) den 5en December 1907 in den ouderdom van 53 jaren, en begraven op 't R. K. Kerkhof te Hoogmade den 7en der zelfde maand.

Zij was eene goede vrouw, en eene goede moeder, die veel bad en veel werkte; goede voorbeden heeft zij dus gegeven, waarom wij vast mogen vertrouwen, dat zij gestorven uit 's Heeren mond de woorden hoorde »welaan, goede en getrouwe dienstmaagd tred binnen in de vreugde uws Heeren». Bidden echter, o Man en Kinderen vergeet het niet! moeten wij voor haar, als voor de dierbare die is gestorven, tot hare rust en opdat zij wederkeurig voor ons bidde.
Zoet Hart van Maria, wees mijn Heil! (300 dagen afaat.)
Mijn Jesus Barmhartigheid. (100 dagen afaat.)
Zij ruste in vrede.
H. E. J. BANK. - Hoogmade.

"Leen Zwetsloot woonde in Ofwegen; op het plaatje staat Hofwege. Als je naar het plaatje van zijn vrouw, Maria Versteeg, kijkt, dan zie je dat daar Hofwegen staat. Zij hebben tien kinderen gekregen, vier jongens en zes meisjes, van wie er niet één getrouwd is. Twee of drie hebben wel verking gehad, maar ze zijn gestorven voordat trouwen aan de orde kwam. Dat werd wel eens vreemd gevonden... Er was veel geld in die familie en er waren wel vijfhonderd erfgenamen. Leen is overigens nog wethouder geweest."*

*Dat soort verschillen kan diverse oorzaken hebben, aldus de heer Zwetsloot. Of het was iemand die het niet zo interesseerde – en die schreef dan zomaar wat op. Of het was de ambtenaar van de burgerlijke stand die een onduidelijk handschrift had. Zo zijn ook de vele varianten op achternamen te verklaren. In Roelofarendsveen bijvoorbeeld wonen twee broers Hoogenboom/Hogenboom van wie de ene zijn naam met twee o's schrijft, en de ander met één.

"Deze Joannes werd 70 jaar, en werkte niet meer sinds zijn 40e. Hij had hartproblemen, en organiseerde alles. Hij is wel lang kerkmeester geweest. Hij had daggelders in dienst (die werkten er overdag, maar sliepen niet op de boerderij). Toen zijn vrouw overleed - ze was net 40 jaar - nam hij naast de 'bouwmeid' voor het kaasmaken, die er al was, een 'vrouwmeid' voor in huis. Zij woonden in de boerderij op de Van Klaverweijdeweg 21 waar nu de antiekhandel gevestigd is. In 1887 is het land daarbij verdeeld, en is er een boerderij bijgebouwd voor mijn grootvader. Op de oude boerderij van Piet Zwetsloot is toen Cornelis van der Geest gekomen, die trouwde met Mina Zwetsloot, een zus van mijn grootvader. Hij was een man van aanzien."

"Deze generatie was de laatste waarvan de vrouwen zo'n kap droegen. Mijn moeder heeft dat al niet meer gedaan."

†
Gedenk in het H. Misoffer en in Uw gebed de ziel van zaliger
Johannes Zwetsloot,
Echtgenoot van
Clazina Joh. van Rodenrijs,
geboren 16 Maart 1893 te Hoogmade en na het ontvangen van de Genademiddelen der H. Kerk overleden 3 Mei 1950 in het St. Elisabeth Ziekenhuis te Leiden in de leeftijd van 57 jaar. Hij werd begraven 6 Mei d.a.v. op het R.-K. Kerkhof te Hoogmade.

IN MEMORIAM

Met voorzichtigheid, rechtvaardigheid, sterkte en matigheid bouwde hij aan de gemeenschap, arbeidde hij voor zijn gezin, verzorgde hij zijn zieleleven.
Mogen de Engelen hem geleiden ten Paradijs om voor eeuwig Gods lof te zingen in de hemel, na het vele jaren in Zijn aardse woning te hebben gedaan.
Kinderen, nu is Moeder in huis de lamp, die verlicht en verlijdt.
Bewaar je Doopsel onberispelijk, onderhoud Gods geboden, opdat ge, wanneer de Heer ter bruiloft komt, ge in vereniging met alle Heiligen Hem tegemoet kunt gaan en het eeuwig leven moogt bezitten en leven in de eeuwen der eeuwen. Denkt er altijd aan: de mens ziet het uiterlijke, maar God ziet het hart. (1 Sam. 16, 7.)
Barmhartige Jesus, geef hem de eeuwige rust.

"Dit is het plaatje van mijn vader, die in 1950 op 57-jarige leeftijd overleed. Hij was er zelf een van de tien, en hij en mijn moeder, Clazina van Rodenrijs, kregen acht kinderen. De oudere inwoners van het dorp zullen zich hem nog wel herinneren. Hij was lid van de gemeenteraad, een vertrouwd koopman (veehandel) en uitermate eerlijk."

In dankbare herinnering aan
JOHANNES HUGO ZWETSLOOT
echtgenoot van
ELISABETH M. C. VERSTEEGEN

Geboren 22 Juni 1921,
overleden 29 november 1976 te Hoogmade.
Op 2 december hebben wij zijn lichaam ten ruste gelegd op de R.K. begraafplaats.

Vader is 55 jaar oud, zonder afscheid te nemen, van ons heengegaan.
De laatste jaren van zijn leven heeft hij veel oude vriendschappen hersteld en nieuwe vrienden gemaakt.
Door het werken aan een stamboomonderzoek ontmoette hij steeds weer andere mensen. Deze hobby was het die hem de laatste tijd weer gelukkig maakte.
Voor iedereen had hij tijd en aandacht om te kluisteren en een praatje te maken. Dat z'n loon voor al z'n vriendschap en medewerking de hemel mag zijn is onze vurige wens.

Hij heeft z'n gezin erop voorbereid dat hij niet bang was om te sterven en dat gaf de kracht aan zijn vrouw en kinderen om zonder hem verder te gaan.

Wij willen iedereen bedanken voor het medeleven na het overlijden van deze voor ons zo dierbare mens.

E. M. C. Zwetsloot-Versteegen
Ineke
Margreet
Jan
Wibo
Harrie
Rita
Liesbeth
Yvonne

Hoogmade, december 1976
Van Klaverweijdeweg 3

"Johannes Hugo was mijn broer. Hij heeft er met zijn uitgebreide stamboomonderzoek voor gezorgd dat er een familieboek kwam. Dat is in 1977, dus na zijn overlijden, uitgekomen."

Ook nu is er weer iemand uit de familie die zich met genealogie bezighoudt, Paul Zwetsloot uit Oegstgeest. Hij gebruikt de moderne communicatiemiddelen. Zo meldt hij verjaardagen op het internet, maar daar doe ik niet aan."

Het oudste bidprentje dat Huug bezit is dat van Cornelia van Tol.

Ze overleed in 1860, 45 jaar oud.

De heer Zwetsloot heeft ook nog allerlei herinne-

ringsprentjes van geboortes, eerste communies, huwelijken en priesterwijdingen.

Families Zwetsloot in Hoogmade

'Nu wonen er nog maar twee neven van mij (Jan en Wibo, zonen van mijn oudste broer) in het dorp; de andere twee Zwetsloots zijn zonen van Steef, een andere tak van de familie.'

Meer over bidprentjes

Soms staat er onder de informatie over de overledene wie het kaartje gemaakt heeft. In Hoogmade hebben diverse mensen zich beziggehouden met het uitgeven van bidprentjes: H.E.J. Bank, Th.J. Pouw, Wed. Pouw, L. Ruigrok van de Werve, D. de Wolff. Op de plaatjes kwamen we ook namen tegen van uitgevers in omliggende steden en dorpen: J. Visser, Koster - Langeraar, G. Mourits - Langeraar, Wed. P. Vlasveld - Zoeterwoude, G.M. Opdam, Kerkwerd - Voorschoten, S. Vlasveld - Oud-Ade, K. van der Vlucht - Lisse, J.W. van Leeuwen - Maarsmanssteeg - Leiden, Eelc. Drukkerij H. Stumpel - Hoorn. Maar er waren er natuurlijk véél meer.

Hebt u belangstelling (gekregen) voor bidprentjes: op het internet is er van alles over te vinden. Bijvoorbeeld: het Nederlands Bidprentjes Archief: www.bidprentjesbank.nl

Een bidprentje (gedachtenisprentje) is een klein prentje dat binnen de Katholieke Kerk als herinnering aan bepaalde gebeurtenissen zoals doopsel, eerste communie, vormsel, huwelijk, priesterschap en in het bijzonder bij een overlijden wordt uitgegeven. Behalve de religieuze afbeelding, staat op voor- of achterzijde meestal ook een gebed. Indien het wordt uitgegeven naar aanleiding van een overlijden worden de naam, titel, geboorte- en sterfdag van de overledene vermeld. Het gebruik van een bidprentje komt uitsluitend voor onder katholieken. De bidprentjes worden tijdens de uitvaart aan de aanwezigen uitgedeeld, of tegelijk met de dankbetuiging verstuurd. Daar waar vroeger op dit soort bidprentjes meestal een heilige werd afgebeeld in zwart-wit maar vaak ook in kleur, wordt nu ook vaak een kruis of de overledene zelf afgebeeld.

Een veelvoorkomend formaat voor bidprentjes is het A7-formaat, een formaat dat hiervoor zeer lang de standaard was. De oudste bidprentjes hebben enkel een voor- en achterzijde. Later werd een dubbelgevouwen A6-formaat gebruikt, waarbij de afbeelding aan de buitenkant stond en de gebedstekst binnenin. Recent wordt echter meer en meer gebruik gemaakt van een vierkant formaat (bijvoorbeeld 10 x 10cm).

Deze bidprentjes worden vaak in een missaal* gestoken, zodat men tijdens een mis al eens kan bladeren en zo deze personen in herinnering roepen. Zo komt het vaak dat deze bidprentjes langer bewaard werden dan doodsbriefjes. Ze zijn dan ook een goede vertrekbasis bij het opstellen van een stamboom, maar de informatie moet met enige omzichtigheid gebruikt worden omdat er nogal eens fouten of onnauwkeurigheden (bijvoorbeeld in de naam van een persoon) voorkomen.

Bidprentjes maken vaak onderwerp uit van ware verzamelwoede. In Vlaanderen werd de collectie van pastoor Leopold Slosse die om en nabij het miljoen bidprentjes bedraagt, aangekocht door de stad Kortrijk. Deze collectie kan geraadpleegd worden in het Stadsarchief van Kortrijk. (Bron: Wikipedia)

*boek waarin liturgische gebeden voor de Mis

Herstel fundering Dorpskerk begonnen

door Henk Houtman

De Dorpskerk van de Woubrugse hervormde gemeente wordt gerestaureerd. Alle aandacht gaat uit naar de fundering, die door verrotte heipalen de zware last van het gebouw niet meer kan dragen. Het gespecialiseerde bedrijf Den Hoed uit Bergambacht is in januari met het werk begonnen. In de zomer zou het klaar moeten zijn, zodat de gemeenteleden hun kerk weer kunnen gebruiken.

Het scheef staan van de kerk begon bedreigend te worden, de scheuren schoten aan de binnen- en buitenkant door de muren heen en het orgel ging iets voorover hangen. De kerkrentmeesters vonden, dat het zo niet langer kon. Een grondige aanpak van de fundering moet de kerk voor algeheel verval behoeden. Te lang wachten brengt risico's met zich mee. Daar weten ze bij de Rk-kerk in Hoogmade alles van. In 1929 stortte zowat de halve kerk in, er waren nog net geen slachtoffers te betreuren.

De Dorpskerk stond in 1911 al scheef. Toen al werd de fundering grondig verbeterd. Ruim een eeuw geleden werd dit werk uitgevoerd door de Woubrugse aannemers Gebr. J.W.E. van Luling. Niet afdoende, naar nu blijkt. De grenenhouten palen, die bij de nieuwbouw in de 17e eeuw voor de fundering zijn gebruikt, zijn door een bacterie aangevast. Het draagvermogen van de palen wordt ondermijnd en het gebouw verzakt. Laten we hopen, dat met de techniek en kennis van nu de firma Den Hoed erin slaagt de fundering te stabiliseren, al zal de kerk altijd scheef blijven staan.

Uit de archieven zou blijken, dat er 537 palen onder de kerk staan. Het gebouw wordt geschraagd door 16 steunberen. Het herstelplan houdt in dat rondom de steunberen vier heipalen de grond in worden geschroefd, twee aan de binnenzijde van het gebouw en twee aan de buitenzijde, die vervolgens met beton worden gevuld. De palen worden door de steunbeer heen met elkaar verbonden. Deze constructie neemt het dragend vermogen

van de bestaande heipalen over. Voor de werkzaamheden is de kerk bijna geheel leeggehaald.

In de bodem van de kerk zal archeologisch zoekwerk worden verricht. Mogelijk worden resten gevonden van de oude kerk, die op deze plek heeft gestaan, al vóór het huidige gebouw in 1656 in gebruik werd genomen. Ook zal men de grafkelder tegenkomen, die is volgestort met zand. In een volgende Jacobs ladder komen we uitgebreid op de geschiedenis van de kerk en het restauratiewerk van nu terug.

De sabel van Otto Cornelis

door Thea Kok-Lansbergen

Weet je dat er nog iemand in het dorp woont die van O.C. van Hemessen afstamt, en dat die een sabel van hem heeft? Het was Nico van Hemessen, bestuurslid van onze vereniging, die de redactie tipte. En wat doe je dan? Nieuwsgierig als je bent ga je eropaf.

Richard Marbus heet de trotse eigenaar van de sabel, die hij van zijn grootouders, Pieter Hendrik Marbus en Cornelia Ravenhorst, heeft geërfd. Zij hadden hem weer van zijn vader. En dat was weer een zoon van de dochter Margaretha Agnes van de oude veldwachter (Zie voor de familierelatie tussen Richard en O.C. van Hemessen het stukje op onze website: www.hemessen.nl)

Oma en opa lieten Richard nog veel meer spullen na. Ook het boek 'Eene wandeling door Woubrugge en Hoogmade', met daarin een opdracht van O.C.v.H. voor zijn dochter: gedateerd juni 1905, "Aan mijn dochter Margaretha Agnes geb. te Amsterdam 21 Februari 1883. Ter nagedachtenis aan haar liefhebbende vader. O.C. van Hemessen." En nog veel meer boeken, trouwboekjes, foto's en knipsels.*

"Oma wilde de sabel eigenlijk wel aan het museum schenken, maar toen zij (in een ver verleden) een jaar lang de Jacobs ladder niet had ontvangen kreeg ze de pest in en zei: 'Het museum krijgt 'm niet!', vertelt Richard. Wie weet krijgt het museum het wapen van Richard ooit nog wel eens – al is het dan maar in bruikleen...."

Richard, die vanwege de liefde in Woubrugge terecht is gekomen, is wel trots op zijn afstamming. En bij de sabel, die binnenkort een plaatsje in zijn woonkamer krijgt, kan hij heerlijk wegdromen. "De grootouders van veldwachter O.C. van Hemessen hebben enige tijd in het paleis op de Dam gewoond, in de tijd van Willem III, omdat zijn grootvader (Post) daar als schrijnwerker werkte. Vanwege dat werk kwam de kleine O.C. meer dan eens in het paleis. Daar heeft hij Willem III wel eens ontmoet,

en misschien heeft Willem III (die zich tot het ventje aangetrokken voelde) die sabel toen wel aan mijn bet-overgrootvader gegeven. Zou kunnen toch?" Of O.C.v.H. de sabel zelf ooit gedragen heeft is niet bekend. Hij had er meerdere, waarmee hij wel is afgebeeld.

Richard is op zoek gegaan naar meer gegevens over zijn wapen, waarin gegraveerd staat: 1861 en IS met daarboven een kroontje, en 827.

In de collectie van Museum Rotterdam vond hij een soortgelijk exemplaar. Zie het kader voor de beschrijving.

INFANTERIE-ONDEROFFICIESSABEL M. 1859, OOK WEL KORTE SABEL, VAN STAFMUZIKANT ROTTERDAMSE SCHUTTERIJ IN SCHEDE AAN KIKKER

Infanterie-onderofficierssabel M. 1859, korte sabel nummer 3 met schede en kikker. De zwartlederen schede is in een zwartlederen kikker bevestigd met een gespje. Het bronskleurige gevest is geribbeld, aan het einde van de pareerstang is een knopvormige versiering aangebracht. Het gekromde lemmet is blank, éénsnijdend en zonder versiering.

De schede is aan het einde omwikkeld.

A) Sabel, B) Schede, C) Kikker.

opschrift/merk	ingeslagen op pareerstang gekroonde "RS" en een kroon met eronder "IS" en "1352"
herkomst	In 1907 werd schutterij opgeheven en materiaal aan museum overgedragen.
plaats vervaardiging	Nederland
datering	1859
materiaal	ijzer, staal, brons, leer, metaal
afmetingen (cm)	Ig sabel zonder schede 61,0 / br 10,5 / schede lg 53,0 / incl. riemen lg 67,0 / br 10,0
trefwoorden	sabel, zwaard, gevestwapen, wapen
associatie	Rotterdam, leger, militair, onderofficier, standaardisering, hanger, houwer, militaria, schutterij
vorm & decoratie	uniform, sabeldrager, uitrusting
inventarisnr.	Museum Rotterdam 41579-A-C

De maten uit die omschrijving komen precies overeen met de sabel van de oude O.C.v.H. Waar de sabel in het museum er nog zo uitziet als vroeger, heeft Richard's opa hem ooit laten restaureren en van een mooi glimmend laagje laten voorzien.

"Maar dat kan er zo weer afgehaald worden", weet Richard. "Het is dus een infanterie-onderofficierssabel, en daar komen waarschijnlijk de initialen IS ook vandaan."

Richard met de sabel van zijn betovergrootvader.

Foto Hugo Tander

Bijbel

Richard heeft ook nog een kopie van een briefje dat zich in het museum bevindt. Dit briefje is ondertekend door O.C. van Hemessen. Er blijkt uit dat hij de bijbel in 1905 heeft gekocht.

Volgens overlevering zou de bijbel waarover het hier gaat zich in de N.H. kerk te Hoogmade bevinden. Als dat zo is (en wie het weet mag het zeggen), dan zou Richard die bijbel graag eens bekijken.

Maar Richard wil eigenlijk nog wel meer. Een reünie in Woubrugge bijvoorbeeld, van alle nazaten van de oude veldwachter. Hij doet daarvoor de volgende oproep:

"Ik zou het leuk vinden om kennis te maken met andere afstammelingen van O.C. Kent u iemand uit deze familie, of bent u zelf een Van Hemessen? Neem dan even contact met mij op. Mijn e-mail-adres is fenbus@casema.nl"

*Daar komen we later nog op terug!

Bron: 'Brenge het maar naar de veldwachter' door Hans van der Wereld.